

MANİSA AĞIZLARINDAKİ DÖRT BENZETME CÜMLESİNE TOPLUMSAL DİLBİLİM AÇISINDAN BİR YAKLAŞIM

Prof. Dr. Ayşe İLKER

Celal Bayar Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi,
Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü

ÖZET

Celal Bayar Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Kapsamında “Manisa Ağızları” adıyla tamamlanan proje, genel dil özellikleri yanında toplumsal dilbilim açısından incelenilecek pek çok veri de ihtiva etmektedir. Bu yazıda, Manisa Ağızları çerçevesinde toplanan dil malzemesindeki dört benzetme cümlesi üzerinde toplumsal dilbilim açısından bir değerlendirme yapılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: *Manisa Ağızları, toplumsal dilbilim, benzetme cümlesi*

A SOCIO-LINGUISTIC APPROACH TO FOUR SENTENCES OF SIMILE IN DIALECTS OF MANISA

ABSTRACT

The Project completed in the name of “Dialects in Manisa” within Celal Bayar University Scientific Research Projects as well as the general language features is contained in several data for review in terms of social linguistics.

In this paper, an assessment is made on four sentences of simile collected in the framework of the language material of the Dialects of Manisa in terms of socio-linguistics.

Keywords: *Dialects in Manisa, socio-linguistics, sentences of simile*

Yirmi birinci yüzyıla gelinceye değin, dille ilgili pek çok tanım yapılmış ve dil çalışmalarında birbirinden farklı akımlar meydana gelmiştir. Bu akımların özellikle yirminci yüzyılın birinci yarısında Edward Sapir , ikinci yarısından itibaren de Noam Chomsky gibi dilin işleyiş sistemini çözümlenmeye çalışan dilbilimciler etrafında şekillendiğini, Saussure’le başlayan gelişmelerin, anılan bilim adamları ve takipçileriyle çok yönlü kuramlara dönüştürüldüğü de bilinmektedir. Sapir, dili “*Dil yalnızca insana özgü olan; düşüncelerin, duyguların ve isteklerin, istençle (irade göstererek) üretilmiş semboller kullanarak iletilmesini sağlayan ve içgüdüsel olmayan bir yöntemdir*” biçiminde tanımlar ve “*Dil aslında kültürel ya da sosyal bir üründür ve öyle anlaşılmalıdır*” cümlesiyle dilin sosyal ve toplumsal oluşuna dikkat çeker (Sapir,1929). Buradan hareketle, bir toplumda meydana gelen sosyal ve kültürel değişmelere, olaylara dil verileriyle bakmak ve bunları dille ilişkilendirmek,

müphem ve karanlık kalmış pek çok konuyu da aydınlatacaktır. Bundan başka, dilin toplumsal ve kültürel oluşu belki de bir zorunluluktur. İşte bu zorunluluk, aynı dili konuşan insanların birbirlerinden etkilenmelerine, edinmiş oldukları yapıyı yeni ve sonsuz biçimlerde üretebilmelerine de zemin hazırlar. Bu yazıda, “*Manisa Ağızları*”nda tespit ettiğimiz dört benzetme cümlesinin, toplumsal dilbilim (sosyo-lingüistik) açısından bir değerlendirmesi yapılacaktır.

“*Manisa Ağızları*”, CBÜ- BAP kapsamında tamamlanmış bir çalışmanın adıdır. Bu çalışma, proje olarak 2009’un Ocak ayında bitirilmiş ve proje raportörünce onaylandıktan sonra YÖK’e gönderilmiştir.

Projenin tamamlanmasından sonraki evrede, *Manisa Ağızları*nın geniş bir grameri yazılmış ve bu gramer de, metinler ve sözlükle birlikte basıma hazır hale getirilmiştir. Gramer üzerinde çalışılırken, *Manisa Ağızları*nın *Genel Türkçe*’den ve *Ölçünlü Yazı Dili*’nden (Standart Yazı Dili) ayrılan özellikleri gösterilmiştir. *Ses Bilgisi* ve *Şekil Bilgisi* özellikleri yönünden oldukça eskicil verilerle karşılaştığımız *Manisa Ağızları*’nın dil malzemesi, deyimler, kalıp sözler ve benzetmeler yönünden de oldukça zengindir. Bunlar, gramerde ayrıca ele alınmıştır.

*Manisa Ağızları*na dil malzemesi veren kaynak kişilerin genel sosyal özellikleri olarak değerlendirebileceğimiz yaş, cinsiyet, eğitim, dil ambarı gibi bilgileri konusunda kısaca şunlar belirtilebilir:

Yaş: *Manisa Ağızları*na dil malzemesi veren kaynak kişilerin yaşı genel olarak 50’nin üzerindedir.

Cinsiyet: Kaynak kişilerin çoğunluğu kadındır.

Eğitim: Kaynak kişilerin büyük çoğunluğu özellikle kadınların, okuma yazması yoktur; erkekler ise okuma yazması olmakla birlikte, çoğunlukla okula gitmemiştir.

Dil Ambarı: Kaynak kişilerin dil ambarları, aile ve sosyal çevrede edinilmiş dil malzemesiyle meydana gelmiştir. Bu sosyal çevrede, erkekler askerlik yaptıkları muhit ve il yönünden farklılaşır. Doğup büyünülen yer dışına, ürün pazarlama ve başka sebeplerle çıkanların da dil malzemesi değişir. Kadınların, geleneksel el işleri - halı dokuma, firkete , iğne oyası , kaneviçe- ve aile içindeki beslenme ve temizlik gibi temel ihtiyaç alanlarından sorumlu olmaları veya bu görevin hem doğal hem de sosyal bakımdan kadına yüklenmesi sonucu , dil malzemeleri farklılaşır. Hem erkeklerde hem de kadınlarda okul ve eğitim yoluyla elde edilen söz varlığı bu ambarda çok sınırlıdır. Erkek veya kadın olsun, kaynak kişilerin kendilerine sözel olarak aktarılan ve edinilmiş olan yapıyı (competence/ langua/ dil yeteneği), duygusal ve zihinsel ilerleme ve gelişmelerle son derece özgün hale getirdikleri (performance/parole/dil kullanımı) ve dilin üretilebilirlik özelliğini *kendiliğinden* uyguladıkları gözlemlenmektedir.

Toplumsal dilbilim (Sosyo-lingüistik) değerlendirmesi yapılacak dört benzetmenin yer aldığı cümleler ve bunların kaynak kişileriyle ilgili bilgiler şöyledir:¹

1.Benzetme:

bu memlekaTTa şu tepelē dāla payam çiçeğ gibi insan oldu. (II-2 03-54,55), MA, 2009

Bu cümle, dil malzemesinin toplandığı 2007 yılında yüz yaşında olan Bekir Türker'e aittir. Bekir Türker, Akhisar'ın Kömürcü köyünde doğmuş, askerliğini Muğla'da iki buçuk yılda tamamlamış, köyüne döndükten altı ay sonra da *ihtiyat* olarak çağrıldığı için Gelibolu'ya gitmiştir. Altı ay Gelibolu'da kalmış, daha sonra da Eskişehir'e gönderilerek, altı ay da orada kaldıktan sonra köyüne dönmüştür. Bekir Türker, toplam olarak üç buçuk yıl askerlik yapmıştır. İlkokul eğitimi almayan Bekir Türker, okuma yazmayı sonradan kendi kendine öğrenmiştir. Bu öğrenme sürecine büyük ihtimalle askerlikte kaldığı ortamın etkisi olmalıdır.

Yukarıdaki cümle, Ege Bölgesinin Yunanlılar tarafından işgalinin anlatıldığı bölümde, Akhisar merkezine ve bağlı köylere gelen işgalcilerin yaptıkları ifade edilirken söylenmiştir. Kaynak kişi burada, işgal karşısında *Akhisar ahalisinin* karşı karşıya kaldığı zor durumları anlatmakta, aranan çareler ve kaçış yollarından bahsetmektedir. *Akhisar ahalisinin* bulunduğu en pratik çare, *dağlara ve bayırlara doğru kaçmaktır*. İhtiyarları, kadınları, kızları ve çocukları hunharca katledilmekten ve tecavüzden koruyacak tek çare kaçmaktır. *Çoluğunu çocuğunu kapan, hayvanını haşadını* alabilen ve *çanağını çömleğini* heybesine atabilen dağlara doğru koşmaktadır. İşte cümle, *Akhisar ahalisinin* tam dağlarda koşuşturma ve hareket halinde olduğu anı tasvir ederken kurulur. Kaynak kişi, dağların tepelerin *payam çiçeğ gibi insan oldu* ğunu belirtir. Cümlenin, soyo-lingüistik değerlendirmesine, önce kaynak kişinin yaşadığı doğal ortamla başlamak gerekir. Doğal ortam, hemen bütün Ege Bölgesi coğrafyasında olduğu gibi meyve ağaçlarıyla çerçevenmiştir. Bu meyve ağaçlarının o bölgede sık görüleni badem ağacıdır. Kaynak kişinin çocukluğunda badem ağaçlarının mevsimlik dönüşümlerini izlediği ve doğa olaylarıyla özdeşlik oluşturduğu görülmektedir. Bahar aylarında, pembe ve beyaz çiçekleriyle bahar dallarını simgeleyen badem çiçekleri, kaynak kişinin hafızasına yerleşen en temel görüntülerden biridir. Doğal sosyal çevresi ise annesi-babası-kardeşleri-dede ve ninesi'yle akrabalarından örülmektedir. Bu doğal sosyal çevrede, kaynak kişi "*payam çiçeğ gibi*" benzetmesini pek çok kez duymuş olmalıdır. En azından *payam çiçeklerinin* açıldığı zamana ve bunların güzelliğine atıf yapılan cümleler ve kelimeler dil ambarına atılmış olmalıdır. Bu cümlede, dağlardaki yoğun kalabalığın *ahalinin*, *payam çiçeklerine*

¹ Cümleler, Manisa Ağızları projesindeki yerleşim yeri, kaynak kişi ve satır numaralarıyla verilmiştir.

benzetilmesindeki temel nokta, uzaklıktır. Kaynak kişi, badem ağaçlarını, bir *badem ağacı tarlası* biçiminde çocukluğundan beri görmekte ve onları uzaktan seyretmektedir. Yunanlıların işgaliyle dağlara kaçan *ahalinin* görüntüsünü de kaynak kişi uzaktan gözlemlemiş, ve zihinsel bir fotoğraf çekmiştir. İşte zihinsel olarak bu görüntüyü yerleştirdiği anda, dil ambarına gönderdiği *payam çiçeği gibi* kalıbı, bu görüntüyle eşleşmiştir. Kaynak kişi, doğanın güzelliğinin yansıtıldığı bir benzetmeyi “*payam çiçeği gibi*” benzetmesini, hayatlarının en zor durumuyla karşı karşıya gelmiş ve işgalden kaçarak dağlara sığınan yakınları, eşi dostu, akrabaları ve kendi *ahalisi* için, yani *insanlar* için yapmıştır. Evlerinden, üstlerinde ne varsa olduğu gibi çıkan insanların, *yel-yepelek* ve *rengarenk* bir görüntü oluşturacağı açıktır. İşte tam bu noktada, kaynak kişinin bu benzetme yaklaşımıyla, onun hayat tecrübesinin ve dil ambarının etkisi kadar, doğaya ve sosyal ortama dilsel bir bütünlemeyle ve dikkatle baktığı görülmektedir. Böylece, hiç eğitim almasa da, edinmiş olduğu bir yapıyı, doğal ve sosyal ortamlardaki gözlem ve farkındalık yeteneğiyle son derece özgün bir dil kalıbına çevirmiş ve yeniden üretmiştir.

2. Benzetme:

hepsini bir gârş Tırısîñ, yâñı akıdırsîñ tavanîñ içine, gâri
êsTîrannan gârâsîñ gârâsîñ, ðle gârınca başı olur. (II-8 01-84,85), MA,
2009

Bu cümle de dil malzemesinin toplandığı 2007 yılında seksen yaşında olan ve Saruhanlı’ya bağlı Paşaköy’de yaşayan Hatice Konuksevenler’e aittir. Hatice Konuksevenler, hiç okula gitmemiş ve okuma ve yazmayı yalnızca kendisine yetecek kadar kendi kendine öğrenmiştir. Alıntılanan cümleyi, *nişasta helvası*’nın yapılışını tarif ederken kurmuştur. Kaynak kişi, nişasta, su, şeker ve yağ ile helvanın karılışını anlatmakta ve son basamakta, iyice karıldıktan ve ocaktan almadan önce helvanın görüntüsünü tasvir etmektedir. Helva, içine konan malzemelerle tam kıvamını bulmuştur ve bu , *ðle gârınca başı*’dır. Bu *gârınca başı* benzetmesinde sadece benzetme edatı kullanılmamıştır. Kaynak kişi, böyle bir benzetmeyle, yine doğal ve sosyal dil ortamının ipuçlarını vermektedir. Çocukluğunda, karıncaları beslemek, onların yuvalarındaki hareketlerini ve yiyecek taşımalarını izlemek onun ve diğer köy çocuklarının temel oyun ve meşguliyet alanıdır. Dolayısıyla, kaynak kişi onlarca karınca türünü, bunların hareket tarzlarını, topluca oluşturdukları görüntüleri zihinsel olarak kodlamış ve bunları hafızasına yerleştirmiştir. Gündelik hayatın kadınlar için vazgeçilmez bir işi olan aile bireylerini beslemek ve yemek yapmak, dışarıdan bakıldığında dil olaylarıyla ilişkilendirilecek bir konu gibi görülmemektedir. Oysa kaynak kişi, nişasta helvasının, tam kıvamını bulduğu halini, karıncaların başlarına benzetmekte ve nişasta helvasının üst yüzey görüntüsünü bunlarla eşleştirmektedir. Bu görüntüde esas olan karıncaların hem aynı küçüklükte ve yuvarlaklıktaki hem de parlak olan başlarının kaynak kişide yerleşen görüntüleridir. Kaynak kişi, helva üzerinde parlak ve küçük yuvarlak

noktalar halinde kıvamlanan görüntüyle bunu eşleştirmekte ve tamamen özgün bir dil kalıbı ortaya çıkarmaktadır.

Manisa ağzlarında özellikle evlerde yapılan ekmeğin mayasının çok iyi tutması ve içinin hep aynı küçüklükte deliklerle dolu olması pek çok kaynak kişi tarafından *da karınca başı gibi* benzetmesiyle ifade edilmektedir.

3.Benzetme:

gidyokañ gündüz harP_eTTiKleri yeri gr²miş... vāmişlā: arpā demedi gibi ölü! (II-9 05-7,8)

Bu cümle de, Soma'nın Bayat köyünde yaşayan ve dil malzemesinin toplandığı 2006 yılında seksen yaşında olan Ahmet Hamdi Sevimlican'a aittir. Kaynak kişi, ilk okul mezunudur. Bu cümleyi söyleme noktasına, babasının Çanakkale Savaşına gidişini anlatırken ve orada yaşadıklarını naklederken gelir. Kaynak kişinin babası, 1915-1916'da askere alınmış ve Çanakkale'ye gitmiştir. Çanakkale'ye vardıktan bir iki hafta sonra hemen *harp alanına* götürülür. Gün boyu *harp olur*, alay dağılır ve akşam olduğunda arkadaşlarından biri, alay komutanlarını aramak için gündüz *harp yaptıkları* yerlere gitmek istediğini söyler ve birlikte giderler. Manzara dehşet vericidir ve kaynak kişi işte tam bu manzarayı tasvir etmek için bu cümleyi kurar: *gidyokañ gündüz harP_eTTiKleri yeri gr²miş... vāmişlā: arpā demedi gibi ölü! (II-9 05-7,8)*

Toprağa dizilmiş Mehmetçik vücutlarından yürünecek hal yoktur ve kaynak kişinin babası, bu *bedenlerden* birinin üstüne istemeyerek basar ve o anda *bir yudum su* feryadı duyar. Kaynak kişi, babasından dinlediği bu birinci sözden hatıraları hafızasına adete kazımış gibidir. Onun, Mehmetçik vücutlarını *arpa demedi* 'ne benzetmesi, köyündeki gündelik yaşantısıyla ilgilidir. Arpaların, ekiminden biçimine kadar geçen yetiştirilme evresinde, kaynak kişi özellikle biçilme sonrasında bunların demet yapılışını ve bu görüntüyü zihinsel bir yerleştirmeye almıştır. Arpalar, demetlenme sırasında başları eğik vaziyette durur, yere yatırıldıklarında, cansız veya uykuda insan vücuduyla özdeşleştirilebilir. Bu benzetme, sadece ilkökul eğitimi almış biri tarafından yapılmış ve belki de savaş hatıralarının anlatıldığı edebi eserlerde bile bulunamayacak bir özgünlükte cümle kurulmuştur. Savaş, toplumsal olayların ve çatışmaların en hunharcasıdır. Arpa, insanın ve hayvanların en kadim gıdasıdır. *Arpa'yı demetlemek*, Türk insanının topraktan aldığı ürüne karşı gösterdiği saygının ve gündelik işleri belli bir disiplin içinde yapmasının somut bir göstergesidir. Mehmetçik bedenlerinin boynu bükük görüntülerini, *arpa demetlerine* benzetmek, dilin ve dil içi imkanların yeniden üretilmesinin delilidir.

4.Benzetme:

Birinci Cümle: bi baKmış silahlā atilyōmuş gāşıda, gara buluT gibi insannā mezarlıkdı yayilyō. (II-9 02-38,39)

İkinci Cümle: *esker, bu gāri, bu tarafTa, mermere tarafında esker geldi de, burdakı yōnani sūrdü. çıkTıKa yavrım, onu bakvēdik! ğara buluTlā gibi eskerlē! (II-8 04-38,39,40)*

Bu iki cümlede, insanlar ve askerler *ğara buluT'* a benzetilmektedir. 4.benzetmenin ilk cümlesi, Soma'nın Darkale köyünde yaşayan ve dil malzemesinin toplandığı 2006 yılında seksen yaşında olan Dudu Kuşgözler'e aittir. Kaynak kişi, ilk okul üçüncü sınıfa kadar okumuştur. Anlattığı konu, Yunan işgalidir. Annesinin anlattıklarını nakletmektedir. Yunanlılar, Yunanca konuşarak gelmekte ve köyün karşı mezarlığından silah atmaktadırlar. Bu noktada, mezarlıktaki Yunan askerlerinin görüntüsünü yukarıdaki cümleyle tasvir eder: *ğara buluT gibi insannā mezarlıKdı yayılyō*

4.benzetmenin ikinci cümlesi Saruhanlı'nın Bedeller köyünde yaşayan ve dil malzemesinin toplandığı 2007 yılında doksan dört yaşında olan Zeynep İnce'ye aittir. Kaynak kişi okula gitmemiş ve okuma yazma bilmemektedir. Kaynak kişi, örneklenen cümlesini anlatırken konu Yunan işgalidir. Ekmeksiz aşsız, dağlara ve ormanlara doğru kaçmaktadırlar. Çaresiz ve umutsuz haldedirler. Tam o sırada Gölarmara tarafından Türk askerlerinin gelmekte olduğunu ve Yunan askerlerini önlerinden sürdürdüğünü öğrenirler. Bunun üzerine şehre inerler ve susuz Türk askerleriyle karşılaşır. Kaynak kişinin Türk askerlerini görünce söylediği cümle şudur: *esker, bu gāri, bu tarafTa, mermere tarafında esker geldi de, burdakı yōnani sūrdü. çıkTıKa yavrım, onu bakvēdik! ğara buluTlā gibi eskerlē! (II-8 04-38,39,40)*

Görüldüğü üzere, dördüncü benzetmede, benzetilen *ğara buluT /ğara buluTlā'dır*. Benzeyen ise, birinci cümlede Yunan askeri, ikinci cümlede Türk askeridir. Birinci cümlede, kaynak kişi, işgalin ve işkencelerin vahametini *ğara buluT* ile anlatmış; ikinci cümledeki kaynak kişi ise, Türk askerinin kurtuluş umudu haline gelişini *ğara buluTlā gibi eskerlē!* benzetmesiyle göstermiştir. Yine Türk tarihinin en önemli işgallerinden birinde, Anadolu'nun işgalinde, *kara bulutlar* Türk toplumunun içinde bulunduğu çaresizliği anlatmada dilsel bir araç olmuştur. *Kara bulutlar*, genelde felaket habercisidir. Sonunda ya fırtına gelir, ya yağmur. İşgalin sonunda, vahşet, tecavüz ve topraklardan sürülme gibi kara günlerin geleceğini sezen fertler, bunu zihinsel bir örtüştürme ile hemen benzetme sanatına dönüştürebilmektedir. İkinci cümledeki *Kara bulutlar* ifadesinde ise umut vardır. Güvenilir bir güç, vahşetten ve tecavülden kurtarmak üzere yola çıkmıştır ve bu defa bu *Kara bulutlar* artık kendilerine yönelik değil, Yunan askerine yönelik bir savunma gücüdür. Türk halk türkülerinde ve anonim halk kültürü eserlerinde sıkça karşımıza çıkan *kara bulut/ kara bulutlar* ifadesi böylece bu iki kaynak kişide yeniden özgün ve dilsel olarak üretilmiştir.

Badem çiçeklerinin bahardaki rengarenk çoklu görüntülerini, arpa demetlerinin topraktaki yığılıklarını, karıncaların yuvalarındaki yürüyüşlerini ve başlarının görünüşlerini; kara bulutların gökyüzündeki asılışlarını

gözlemleyemeyen ve bunlarla ilgili yorum ve benzetme cümlelerini hiç duymamış dil kullanıcılarının, alıntıladığımız cümleleri kurması mümkün değildir. Zevki ve dehayı öğreten kurallar olamayacağını belirten Reynolds, ”Doğa çalışmalarını gözlemedeki dikkatimiz oranında, seçim yapmadaki yeteneğimiz oranında ve kavramada, yöntem belirlemede ve gözlemlerimiz kıyaslamadaki özenimiz oranında” bu kuralların işleyebileceğini belirtir (Batı’ya Yön Veren Metinler, 2010 s.997-1000). Dil kullanıcılarının da bir sanatkar gibi gözleme dikkati, seçim yapma yeteneği ve kıyaslama özeni geliştirebileceği açıktır. Manisa Ağızlarında cümleleri örneklenen kaynak kişiler de bunu yapmışlardır.

Dil kullanıcıları içinde buldukları doğal ve sosyal çevreyle sessiz bir alışveriş içindedir. Dilin üretilmesi ve yeni dilsel buluşların ortaya çıkması için eğitim şart değildir. Kaynak kişilerin eğitimsiz olması, dilin imkanlarından yararlanmalarına engel olmamaktadır. Toplumsal olaylar ise, sözlü olarak edinilmiş dil değerlerinin yeniden üretilmesinde bir dönüştürücülük görevi yerine getirmektedir. Acıların, sevinçlerin, hayrette kalışların özgün bir dilsel kalıba dökülüşü eğitimsizliğe rağmen her zaman mümkündür.

KAYNAKLAR

AKSAN, Doğan; *Her Yönüyle Dil* (Ana Çizgileriyle Dilbilim) Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 2000

GÜLER, Ali; *Toplumsal Bilincin Oluşumunda Dil ve Düşünce Boyutu*, Abant İzzet Baysal Üniversitesi IX. Dilbilim Kurultayı, Bolu, 1995 s.128-135

İLKER, Ayşe; *Manisa Ağızları*, Celal Bayar Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projesi, Manisa, 2009

İLKER, Ayşe; *Manisa Ağızlarında Eskicil Ögeler*, II. Türkiye Türkçesi Ağız Araştırmaları Çalıştayı, Kafkas Üniversitesi-Türk Dil Kurumu, Kars, 2009

KIRAN, Zeynel; *N. Chomsky'nin Üretimsel Dilbilgisi Kuramında Edinç ve Edim Ayrımı*, FDED, I,IV, 1974

KIRAN, Zeynel; *Türkçede Yan Tümcelerinin Sonsuz Sayıda Tekrar Edilme Özelliği*, Genel Dilbilim Dergisi, 1-3, 1979

REYNOLDS, Sör Joshua; *Ressamlık Hakkında Diyaloglar*, Batı’ya Yön Veren Metinler, III.cilt, Derleyen: Alev Alatlı, İlke Eğitim ve Sağlık Vakfı Kapadokya Meslek Yüksek Okulu, Ekim, 2010

SAPİR, Edward; *Language*, New York, Harcourt Brace, 1921/
www.dilbilimi.net/geneldilbilimi

SAPİR, Edward; *The Status of Linguistics as a Science*, Language, Volume 5, No.4, Aralık 1929 www.dilbilimi.net/geneldilbilimi

SAUSSURE, Ferdinand de; *Genel Dilbilim Dersleri*, çeviri: Berke Vardar; Multilingual Yayınları, İstanbul, 1998